

Peter Keijsers

't Ven

Over *Gerdeneers*, statige landhuizen en meer

Peter Keijsers

't Ven

Over *gerdeneers*, statige landhuizen en meer

Alle teksten door Peter Keijsers
Foto voorzijde: Gemeentearchief Venlo
Layout: Peter Keijsers
Corrector: Freek Exterkate
Druk: Eerste druk, 2025
ISBN: 9789403755359

© Copyright 2025: Peter Keijsers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag door derden op enigerlei wijze voor welk doel dan ook gebruikt worden zonder uitdrukkelijke schriftelijke toestemming vooraf van de auteur en/of uitgever.

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Afbakening van het gebied	9
Geschiedenis	18
De landhuizen	29
<i>Gerdeneers</i> en hun boerderijen	66
Spoorlijn naar Büderich	86
Fossa Eugeniana en Grand Canal du Nord	94
Venlo-incident en café Backus	110
Een dorp in ontwikkeling	127
Afbeeldingenverantwoording	157
Geraadpleegde bronnen en literatuur	160

Voorwoord

't Ven is een uitgestrekt dorp, met uiteenlopende kenmerken. Van oudsher is het een natuurgebied, met vooral vanaf de Renaissance bewoning door *gerdeneers* die er landbouw pleegden. Heden ten dage staat het dan ook bekend als een van de laatste tuindersgebieden die Venlo ooit rijk was. De bekende *Venlo-kassen* wisselen zich af met natuur en bosrijke gebieden. Maar ook slaat sinds de eeuwwisseling de vernieuwing toe: met de Veegtes en Noorderpoort is vooral sinds de Tweede Wereldoorlog wat industrie in het gebied te vinden.

Wat niet veel mensen weten, is dat de Herungerberg bestuurlijk ook tot 't Ven wordt gerekend. En dan kunnen we een interessant onderwerp aankaarten, te weten het beruchte Venlo-incident waarmee Nederland bij de Tweede Wereldoorlog werd betrokken (in de Eerste Wereldoorlog was Nederland namelijk neutraal, wat ertoe bijdroeg dat vele spionagediensten een kantoor in Amsterdam openden). Dit Venlo-incident verdient ook een apart hoofdstuk.

Maar we beginnen dit boek met een afbakening van het gebied, gevolgd door een wandeling door de geschiedenis – per periode chronologisch gerangschikt. Ook de *gerdeneers* verdienen een apart hoofdstuk, alsmede de (vaak verdwenen) landhuizen. En natuurlijk krijgen de spoorlijn, de Fossa Eugenia en dus het Venlo-Incident elk een apart hoofdstuk. Tenslotte wordt de huidige tijd onder de loep genomen, en de meest recente ontwikkelingen.

Zoals u bij mijn boeken gewend bent, zullen al deze hoofdstukken rijkelijk vergezeld worden van tal van afbeeldingen. Veel plezier met dit mooie naslagwerk!

Peter Keijsers

Afbakening van het gebied

De bestuurlijke indeling van het gebied is nogal omvangrijk. Het gebied 't Ven telt bestuurlijk een zevental deelgebieden:

- Zwart Water met Venkoelen
- Voormalige AZC
- Noorderpoort
- Veegtes
- woonwijk 't Ven
- Arenborg
- Herungerberg

Hierbij dient te worden opgemerkt dat het Asielzoekerscentrum (AZC) al sinds 2015 geen opvangstatus voor asielzoekers heeft. Voor de periode tussen 2000 en 2015 had de gemeente Venlo met het Rijk overeenstemming bereikt voor de opvang van asielzoekers, waarna Venlo als opvanggemeente door het Rijk werd ontzien en Venlo weer de beschikking kreeg over het gebied rondom dit voormalige AZC. Overigens had het gebied vóór het jaar 2000 de functie van evenementencentrum.

Richten wij ons nu op de zes andere deelgebieden.

Zwart Water en Venkoelen

Wat meteen opvalt is dat de gemeente dit deelgebied bestuursmatig als Venkoelen betitelt,

terwijl het gebied feitelijk Zwart Water heet. De Venkoelen betreft hierin slechts een natuurgebied temidden van het Zwart Water. Wat het verder nóg verwarrender maakt, is dat met Zwart Water tevens de plas wordt bedoeld. Echter, deze plas is juist de afgegraven en met water volgelopen plas.

Het Zwart Water is van oorsprong een oude meander van de Maas. Tot 12.850 jaar geleden was de loop van de Maas veel grilliger dan de huidige situatie. De Maas kronkelde middels vele meanders (bochten) vanuit België en Frankrijk richting de Noordzee. In de loop der tijd vond de Maas een directere weg richting de zee, en raakten de meanders los van de hoofdstroming. De daadwerkelijke plas Venkoelen ligt net ten noorden van het natuurgebied, op Veldens grondgebied.

Door het gebied stroomt de Latbeek, die tevens in het gebied ontspringt en verder door het Schandelose Broek tussen de Veldense wijken Schandelo (ten oosten) en Vilgert (ten westen), vervolgens door de wijk Hasselt om uiteindelijk uit te monden in de Maas. In het gebied ontspringt tevens de Stepkensbeek op circa 200 meter ten zuidwesten van de plas Venkoelen. Van daaruit stroomt de beek een stukje zuidwaarts langs de N271 (de streekweg tussen Venlo en Velden), langs de Van der Grintenstraat en de kapel van Genooi, dan even noordwaarts en

[1] De oude Maasmeander *het Zwart water*

uiteindelijk in westelijke richting verder stroomt om dan uit te monden in de Maas.

Het gebied kenmerkt zich verder door een berken-eikenbos met de naam De Weerd (niet te verwarren met de Kop van de Weerd in de binnenstad), en tevens diverse vochtige en droge bostypen. De plas Venkoelen is ontstaan door vervening van het gebied, dat in de 19e eeuw is afgegraven voor turfwinning en rivierklei.

Verspreid over de huidige graslanden in het gebied liggen enkele drinkpoelen. De Venkoelen is een belangrijke broedplaats voor amfibieën. Elk voorjaar wordt de Schandeloselaan ter hoogte van de Venkoelen 's nachts afgesloten voor gemotoriseerd verkeer, om de paddentrek ongestoord te laten verlopen. Stichting Het Limburgs Landschap is sinds 1971 beheerder van grote delen van het natuurgebied.

[2] Het bosgebied in de Venkoelen

Voormalige AZC – voorheen evenementencentrum

Vanaf het einde van de jaren 80 werd aan de Weselseweg een evenementengebouw bestierd. Hiertoe werd een grote hal gebouwd, met daaromheen enkele faciliteiten. Het was het eerste evenementencomplex in zijn soort voor de gemeente Venlo. De Maaspoort in het centrum was wel al in bedrijf, en er werden soms ook evenementen gehouden, maar nooit zo grootschalig als in het evenementencomplex aan

de Weselseweg. Heel lang heeft dit complex niet bestaan.

Rond 1990 werd het eerste evenement in de hal gehouden, en op 31 december 1994 werd alweer het laatste evenement gehouden: New Year's Rave 1995.

In 2000 werd het terrein omgebouwd om er een asielzoekerscentrum te vestigen. Venlo was met de Rijksoverheid de verplichting aangegaan om tenminste 15 jaar een van de Nederlandse locaties te herbergen voor de opvang van

[3] *Het voormalige AZC aan de Weselseweg*

asielzoekers. Uiteindelijk werd deze periode met nog 2 jaar verlengd, maar tegen het einde van deze verlenging – in januari 2017 – werd duidelijk dat de locatie Venlo niet langer nodig was door een sterk dalende asielzoekersstroom. De laatste bewoners van het AZC werden in mei 2017 elders gehuisvest.

Na de sloop en ontmanteling van het terrein – dat al die tijd middels een slagboom en hekken was afgezet – zou worden begonnen aan

de herinrichting, in samenwerking met stichting Het Limburgs Landschap.

Noorderpoort

Dit bedrijventerrein werd in de jaren 90 ontwikkeld op initiatief van een particulier bedrijf. Tot die tijd lag het terrein er min of meer braak bij: het was in feite een vrij groot grasveld. Het terrein is ook niet erg groot; de oppervlakte bedraagt slechts 14 hectare.

De Venlose vestiging van de Kamer van Koophandel (inmiddels verdwenen), het

[4] Beeld aan de rand van het bedrijvenpark Noorderpoort

regiokantoor van de Rabobank en het Van der Valk-hotel waren lange tijd de eerste en enige panden op het terrein. Later kwamen hier verschillende (kleinere) bedrijven bij. Tenslotte werd op een hoek een vestiging van Campanile hotels gevestigd. Op het terrein zijn vooral kantoren en kleinere industrie gevestigd.

Veegetes

Dit bedrijventerrein begon ooit als moerasland dat later akkerland werd. De naam van het gebied

verwijst naar een verdwenen boerderij, hoeve Veegetes, die in of voor de Tweede Wereldoorlog is verdwenen. De naam Veegetes verwijst in twee delen naar zak of buidel (Venloos: *tes*) in *bedorven land* (veeg).

Het industriegebied werd ontwikkeld in 1950 met de aanleg van de Laurens Janszoon Costerstraat. Daarna is het langzaam uitgegroeid tot een gebied van bijna 100 hectare. Waar de Veegetes ophoudt en de woonwijk 't Ven begint is niet altijd even duidelijk. Doorgaans wordt de oostgrens gelegd bij de Straalseweg, waarmee het terrein van het Trefcenter binnen de grenzen van

[5] Boerderij aan de Genrayweg in Arenborg

de Veegtes valt. Het gebied loopt enigszins grillig: eveneens vele veranderingen heeft gekend, is het ten oosten ligt dus de Straelseweg, ten toch overwegend landelijk gebleven. Waar een zuidwesten de N271, en ten noordwesten de wijk als Stalberg – oorspronkelijk zelfs een Hakkesstraat/Huiskensstraat. Hiermee valt de gehucht – inmiddels meer dan 12.000 inwoners Hendrikkenhofstraat, die eveneens verwijst naar kent (door de eeuwen heen gestaag gegroeid, met een behoorlijke groeispurt in de jaren na de een voormalige boerderij ook binnen de grenzen Tweede Wereldoorlog) en oorspronkelijk van het gebied. eveneens een landelijk gebied dat tot ver in de

Woonwijk 't Ven

Dan de woonwijk zelf. Hoewel dit gedeelte tuinderskassen, heeft 't Ven nog steeds dat

landelijke karakter behouden met ongeveer 2.500 inwoners.

Met de woonwijk wordt overigens niet het gebied ten oosten van de Weselseweg bedoeld – want daar ligt de wijk Arenborg – maar grofweg wordt het gebied begrensd door de A67 in het noorden, de Weselseweg in het oosten, de Nijmeegseweg aan de zuidzijde en de Straelseweg in het westen. Aan westzijde bevat het gebied nog een stuk ten noorden van de Veegtes, met begrenzing van de Huiskensstraat en de Schandelsebaan.

Arenborg

Vrijwel iedere Venlonaar heeft wel eens gehoord van de hoeve Arenborg. Hoewel het vaak wordt aangeduid als boerderij was het – zeker in de beginperiode – een statig herenhuis; een soortement kasteel dus. Het herenhuis kwam in ieder geval al voor in de 16e eeuw: in 1567 verkocht Wilhelm Ingen Arenborch samen met zijn compagnon aan Anna Ingen Rae drie morgen land nabij *'den gut ingen Aerenborch'*.

De wijk Arenborg is gevormd rondom dit monumentale pand aan de voet van de noordelijke steilrand. Het gebied tussen de Weselseweg en de steilrand kenmerkt zich door een sterk landelijk karakter met een aantal boerenerven en kassen. Daarnaast is dit het gebied waar vooral de statige landhuizen liggen en lagen – een paar daarvan zijn inmiddels verdwenen. In het hele gebied wonen slechts

circa 300 mensen. Over een oppervlakte van 125 hectare komt dit neer op 614 mensen per km², wat het sterke landelijke karakter weergeeft.

Centraal in de wijk ligt de Arenborg.

Waar het voorheen een herenhuis was, is het in de late 20e eeuw gebruikt als praktijk met kantoren door een kliniek. Heden ten dage is het goed onderverdeeld in enkele woningen.

Herungerberg

De Herungerberg ligt vrijwel geheel bovenop de steilrand, een Maasterras die de zogeheten *Venloslenk*, een tektonische vallei die samen met de Maasvallei ongeveer 250.000 jaar geleden gevormd werd. Het hoogteverschil bedraagt tot 23 meter.

De wijk telt ongeveer 100 inwoners en kenmerkt zich voornamelijk door bosgebied en weidelanden. Het oudste pand dateert van 1930 en heeft een winkelfunctie. De meeste panden stammen uit de periode 1980-1990.

Het bekendste in dit gebied zijn de terreinen van VVV'03. Na een scheiding van de proftak van VVV door een voor die tijd behoorlijke schuld van meer dan 100.000 gulden kreeg de amateurtak – onder de naam VVV'03 dus – het sportpark in 1966 in gebruik van de gemeente. Aangezien de proftak alles had overgenomen – velden, geld, faciliteiten – moest de kersverse amateurvereniging zichzelf maar zien te redden. Ondanks de scheiding is de amateurtak al die tijd

[6] Luitenant Klopweg op de Herungerberg

nauw verbonden gebleven met de profclub VVV-Venlo.

Tegenwoordig wat minder bekend, maar zeker ook noemenswaardig is café Backus. Op 9 november 1939 vond hier het Venlo-incident plaats; de geheime diensten van de latere Geallieerden spraken samen met de Nederlandse inlichtingendienst op deze plek af met Duitse

officieren die een aanslag zouden willen plegen op Hitler. Dit was echter een list van de Duitse Sicherheitsdienst, en de Nederlandse luitenant Klop werd neergeschoten terwijl twee Britse agenten kapitein Sigismund Payne-Best en majoor Richard Stevens werden net als chauffeur Jan Lemmens gevangengenomen en ontvoerd naar Duitsland. Naar dit Venlo-incident zijn enkele

straten vernoemd:

- Negen Novemberweg
- Luitenant Klopweg
- Kapitein Bestweg

Opvallend hierbij is dat er geen straat is vernoemd naar majoor Stevens.

geruchten zou hij in het geheim contact hebben gehad met Walter Schellenberg, met wie hij en Best de ontmoeting zou hebben. Van een dergelijk contact is echter nooit bewijs gevonden.

Later in dit boek kom ik nog terug op het hele verhaal rond het Venlo-incident.